

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ НАЗВ РАЙОНІВ

Брд – Бродівський, **Бск** – Буський, **Грд** – Городоцький, **Дрг** – Дрогобицький, **Жвк** – Жовківський, **Ждч** – Жидачівський, **Злч** – Золочівський, **КБ** – Кам'яно-Бузький, **Мкл** – Миколаївський, **Мст** – Мостиський, **Прм** – Перемишлянський, **Пет** – Пустомитівський, **Рдх** – Радехівський, **Скл** – Сокальський, **Скол** – Сколівський, **Смб** – Самбірський, **Стр** – Стрийський, **Ст.Смб** – Старо-самбірський, **Трк** – Турківський, **Явр** – Яворівський.

Література:

1. Антонюк О. В. Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / О. В. Антонюк. – Донецьк, 2011. – 296 с.
2. Близнюк Б. Сучасні гуцульські прізвиська / Б. Близнюк, М. Будз // Наук. зап. Сер. «Мовознавство» / Кіровоград. держ. пед. у-т ім. В. К. Винниченка. – Кіровоград, 2001. – С. 93–95.
3. Бучко Г. Є. Народно-побутова антропонімія Бойківщини / Г. Є. Бучко, Д. Г. Бучко // *Linguistica slavica* : Ювілейний збірник на пошану І. М. Железняк. – К. : Кий, 2002. – С. 3–14.
4. Кравченко Л. О. Сучасні прізвиська Полтавщини / Л. О. Кравченко // *Studia Slavistica*. Випуск 9: Ономастика. Антропоніміка [Текст] : зб. наук. ст.; [упоряд. і відп. ред.: С. Пахомова, Я. Джоганик]. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2009. – С. 150–158.
5. Лесюк М. Прізвиська жителів гуцульських сіл / М. Лесюк // *Przezwiseka i przydomki w językach słowiańskich. Część 1.* / Pod redakcją Stefana Warchol. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998. – S. 227–240.
6. Остах Н. Холмські вуличні прізвиська: минуле і сучасне / Н. Остах // *Діалектологічні студії. 8 : Говори південно-західно-го наріччя* / Відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2009. – С. 159–173.
7. Остах Р. І. Із життя сучасних українських прізвиськ 1. / Р. І. Остах // *Українська пропріальна лексика*. – К. : Кий, 2000. – С. 115–121.
8. Павликівська Н. М. Питання української псевдонімії ХХ століття / Н. М. Павликівська. – Вінниця : Глобус-прес, 2011. – 386 с.
9. Словник прізвиськ північно-західної України : У 3-х т. / Упорядник Г. Л. Аркушин. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009.
10. Сумцов Н. Ф. Малорусские фамильные прозвания / Н. Ф. Сумцов // *Киевская старина*. – 1885. – Т. XI. – № 2. – С. 215–228.
11. Федотова Н. М. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна / Н. М. Федотова. – Харків, 2008. – 20 с.
12. Худаш М. Л. З історії української антропонімії / М. Л. Худаш. – К. : Наук. думка, 1977. – 236 с.
13. Чабаненко В. А. Прізвиська Нижньої Наддніпрянщини : У 2-х кн. / В. А. Чабаненко. – Запоріжжя, 2005.
14. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: дис. ... на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.661 «Мови народів СРСР (українська мова)» / Чучка Павло Павлович. – Ужгород, 1969. – 987 с.
15. Шульська Н. Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині / Наталія Шульська. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. – 164 с.
16. Mrozek R. Pozycja tworów przezwisekowych w systemie antroponimicznym / R. Mrozek // *Przezwiseka i przydomki w językach słowiańskich*. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998. – S. 269–273.

УДК 811.133.1'373.43-116.3:[81'42:502]

Ю. С. Новіцька,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ПАРАМЕТРИ
ФОРМАНТА ВІО У ФРАНЦУЗЬКОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ**

У статті стисло оглянуто лінгвістичні дослідження теми екології на матеріалі різних мов та подано визначення екологічного дискурсу. Для конкретизації кола проблем медійного екологічного дискурсу виділено кілька концептуальних груп неологізмів. Проаналізовано трактування форманта віо різними словниками, його основні та додаткові семи. На фактичному матеріалі розглянуто елемент віо як структурний компонент нових слів, та вживання неологізму віо як автономного слова. Детально проаналізовано лексико-семантичні та прагматичні особливості вживання лексеми віо у різноманітних контекстах.

Ключові слова: неологізм, екологічний дискурс, ВІО, еконеологізм, словотвір, семантика, конотація, лінгвопрагматика.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ И ФУНКЦИОНАЛЬНО ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ПАРАМЕТРЫ ФОРМАНТА ВІО ВО ФРАНЦУЗСКОМ ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

В статье кратко рассмотрено лингвистические исследования темы экологии на материале различных языков и дано определение экологического дискурса. Для конкретизации круга проблем массмедийного экологического дискурса выделено несколько концептуальных групп неологизмов. Проанализированы трактовки форманта віо различными словарями, его основные и дополнительные семи. На фактическом материале рассмотрен элемент віо как структурный компонент новых слов, и употребление неологизма віо как автономного слова. Детально проанализированы лексико-семантические и прагматические особенности употребления лексемы віо в различных контекстах.

Ключевые слова: неологизм, экологический дискурс, ВІО, еконеологизм, словообразование, семантика, коннотация, лінгвопрагматика.

STRUCTURAL, SEMANTIC, FUNCTIONAL AND PRAGMATIC ASPECTS OF THE FORMANT BIO IN FRENCH ECOLOGICAL DISCOURSE

The article is devoted to the analysis of linguistic and pragmatic aspects of the formant bio in modern French ecological discourse. The linguistic researches on environmental topics on the material of different languages are briefly examined. It is natural that in recent years, with increased activity of preventing environmental problems, the vocabulary of ecology has developed and is explored more actively. To specify the practical material, the definition of the environmental discourse in previous studies is presented. To shape the range of issues of the ecological media discourse several conceptual groups of neologisms are highlighted. The interpretations of the formant bio in different dictionaries, and its main and additional semes are analyzed. In the article the element bio is considered as a structural component of new words, and as an independent neologism (noun or adjective). A detailed analysis of lexical, semantic and pragmatic features of the use of lexeme bio in various contexts is presented.

Keywords: neologism, ecological discourse, ВІО, econeologism, word formation, semantics, connotation, lingvopragmatics.

Збереження довкілля та погіршення екологічної ситуації є проблемами, що часто піднімаються на сторінках світових мас-медіа. Залежно від свого соціально-економічного рівня, держави в різній мірі звертають увагу на проблеми пов'язані з довкіллям, тому логічно, що у розвинених країнах ця сфера має істотніший вплив на низку інших суміжних аспектів життя, як наприклад сортування та переробка сміття, зменшення шкідливих викидів в атмосферу, альтернативні джерела енергії та нові види палива, екологічний транспорт, біологічне сільське господарство та продукти харчування та ін. Очевидно що активна діяльність у такому широкому спектрі галузей впливає на мову, яка номінативно відображає зміни в реальності, появу нових предметів, явищ, понять і таким чином кількісно і якісно змінює її склад.

На сучасному етапі людство все більше замислюється над проблемами охорони довкілля, тому вони частіше стають об'єктом дослідження не лише природничих, а й мовознавчих наук. Лінгвістичні дослідження теми екології останніх років здійснюються на матеріалах різних мов та розглядають її різноманітні аспекти. Комплексне дослідження принципів організації екологічного дискурсу як лінгвокогнітивного явища проведено на матеріалі англійської мови Розмаріцею І. О. [1]. Проаналізувати процес становлення екологічного дискурсу як предмета лінгвістичних досліджень, узагальнити та уточнити його сучасну дефініцію намагається Гудзь Н. О. [2]. Коротич К. В. розглядає комунікативні стратегії і тактики екологічного дискурсу на матеріалі української мови [3]. До проблеми визначення лінгвокультурологічних параметрів і типів текстів в екологічному дискурсі на матеріалі німецької мови звертається Рогожнікова І. Н. [4]. На матеріалі англійської мови досліджено лексикографічну та дискурсивну вербалізацію концепту ENVIRONMENT (Цьмух О. П.) [5]. Розглянуто стилістичні засоби, як аргументативні прийоми в англономовному екологічному дискурсі (Бабіре О. В.) [6]. Екологічну лексику як об'єкт переказу з англійської мови в різних типах текстів екологічної тематики досліджує Руденко Н. С. [7]. Перекладацький, а також лексикологічний та стилістичний аспекти французьких публіцистичних текстів екологічної тематики розглядає Колошьян В. В. [8]. Прагматичні аспекти конотації німецької та російської екологічної лексики окреслює Ломініна З. І. [9]. Інноваційні процеси в лексиці екологічної сфери у сучасній англійській мові розглядають Є. Г. Балюта [10], Ю. А. Зацний [11], О. В. Кечеджі [12]. Визначення структури, семантики та особливостей функціонування французьких термінів з радіоекології з урахуванням комунікативно-прагматичних аспектів галузевих текстів подає Бабюк В. А. [13].

Як бачимо, лише два дослідження, дотичних до даної теми, здійснено на матеріалі французької мови, а праці, що розглядають інноваційні аспекти лексики екології стосуються здебільшого англійської мови. Таким чином **актуальність** дослідження зумовлено роллю теми екології та довкілля у засобах масової інформації, активним оновленням лексики екології та його впливом на словниковий склад французької мови. З огляду на те, що у мас-медіа даної теми з високою частотністю зустрічається лексема *bio* та її похідні, вважаємо доцільним взяти їх за **об'єкт** дослідження. **Предметом** є їх структурно-семантичні та функціонально-прагматичні характеристики.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей словотвору, морфології, семантики, прагматики лексеми *bio* та її похідних. Поставлена мета зумовлює вирішення наступних **завдань**:

- розглянути лексикографічні аспекти терміну *bio* ;
- проаналізувати способи утворення даної групи неологізмів ;
- виявити характерні морфологічні особливості, які спричинені неологізмами, зокрема ті, що підкреслюють нестабільний статус даних неологічних одиниць ;
- проаналізувати прагматичні особливості вживання даних неологізмів в контексті.

Для виокремлення практичного матеріалу ми звернули увагу на визначення екологічного дискурсу. Науковці, залежно від напрямку їх дослідження, виділяють певні його дистинктивні риси.

Бабіре О. В. вважає, що екологічний дискурс це «сукупність текстів, представлених у різних засобах масової інформації і присвячених проблемам навколишнього середовища. Він створюється переважно професійними журналістами. Цільовою аудиторією цього типу дискурсу є широкі маси населення. Саме широта читачької/глядацької аудиторії породжує необхідність доступності тексту і детермінує вибір комплексу мовних засобів. Ознаками медійного екологічного дискурсу є поєднання клішованості та образних стилістичних засобів [6, с. 2].

Польська дослідниця М. Стецяк розглядає екологічний дискурс у вузькому розумінні – як дискурс, що має специфічні риси, що відрізняють його від інших форм комунікативної поведінки та має обмежену сферу вживання – мовлення людей, які цікавляться екологією та описують світ засобами власної системи пізнання та інтерпретації; та у широкому розумінні – як сукупність текстів (подільних, структурованих послідовностей усних чи письмових висловлень), у яких через засоби масової інформації, окреслюються відносини між людиною і навколишнім середовищем; або вплив людської діяльності на довкілля та наслідки цього впливу на саму людину [14, с. 3–4].

Розмаріца І. О. визначає екологічний дискурс як сукупність вербальних та невербальних актів, що використовуються для вербалізації знань про довкілля з метою впливу на суспільну думку [1, с. 6].

Коротич К. В. вважає, що в екологічному дискурсі ми фіксуємо комплекс різноманітних комунікативних стратегій і тактик, покликаних висвітлити наявні екологічні проблеми, привернути до них увагу громадськості та запобігти можливій небезпеці в майбутньому [3, с. 63].

Під екологічним дискурсом Рогожнікова І.Н. розуміє текст, занурений в ситуацію його використання, з ціллю розкриття сутності деяких проблем екології і конкретного впливу на адресата [4, с. 141].

Текстом з екології З. І. Ломініна називає таку одиницю, яка має в своєму семантичному наповненні проблеми взаємовідносин людини і довкілля, що маркуються соціальною спрямованістю та різним ступенем оцінки [9].

В нашій роботі екологічним дискурсом будемо вважати сукупність масмедійних текстів, котрі висвітлюють широке коло проблем, що стосуються взаємодії людини з довкіллям. Серед тем, котрі найчастіше обговорюються в них, можна виділити : нові соціально-економічні поняття та тенденції в екологічній свідомості; енергетичні ресурси та використання відновлювальних джерел енергії; явища, що виникли через недбале ставлення до екології; автомобільний та велотранспорт; злочинність в галузі екології; нові предмети та засоби для збереження та переробки ресурсів; біологічне сільське господарство; екологічне та біологічне харчування [15, с. 147]. На подібні концептуальні групи можна поділити і самі неологізми, що зустрічаються в екологічному дискурсі.

Лексема *bio*, котру ми спробуємо проаналізувати у даній статті, найчастіше зустрічається у публіцистичних текстах, що висвітлюють проблеми біологічного сільського господарства та біологічного харчування, рідше – енергетичних ресурсів, чи їх переробки.

Розглянемо визначення слова *bio* за різними словниками, що допоможе уточнити його трактування. Зазначимо, що у даній статті ми не приділяємо уваги слову *la bio* у значенні *la biographie*, оскільки воно не стосується охопленої нами тематики екології.

Larousse [16] виділяє 2 значення :

1) незмінюваний прикметник (походить від *biologique*) – Без добрив та синтетичних пестицидів; натуральний : *Agriculture bio. Des produits bio.*

2) іменник чоловічого роду, розмовний термін : *Le bio, l'agriculture, l'alimentation bio.*

Як бачимо, у визначенні категорії частини мови є дwoякість і визначення навіть протирічать одне одному : у прикладах аналогічні словосполучення ілюструють дві різні частини мови.

Онлайн словник *L'internaute* визначає термін *bio* як прикметник [17] : Стосується продукту чи культури, що походить від біологічного сільського господарства і, в наслідок цього не містить ні добрив, ні синтетичних пестицидів: *Un produit ou une culture bio est dit naturel.*

Онлайн словник *Le dictionnaire* [18] окрім визначення слова *bio* як 1) незмінюваного в роді і числі прикметника (*relatif à la biologie, science de la vie et des organismes vivants*), та як 2) іменника чоловічого роду, вказує також визначення 3) префікса, що стосується життя (*préfixe relatif à la vie*).

З подібної позиції детальніше дану одиницю аналізує словник *Le Trésor de la Langue Française informatisé* [19]. Автори визначають *bio* лише як префіксальний елемент, перший елемент композитів, що позначає життя як органічний феномен. Вочевидь таке трактування спричинено тим, що у цей словник входять дані 1971 – 1994 років, а на той момент не йшлося про масове вживання іменника чи прикметника *bio* як окремої одиниці. Упорядники поділяють композити даної групи на іменники, що позначають дисципліну, яка аналізує життя як загальний феномен (пр. *bioclimatologie, biopolitique*); та на ті, що позначають поняття чи явища, пов'язані з органічним життям (пр. *biocide, biodégradation*). Варто зазначити, що в даному дослідженні здійснено спробу проаналізувати морфологічний аспект даної групи лексичних одиниць, та згрупувати їх за функціонально-семантичним критерієм.

Отже більшість словників трактує етимологію **bio**, як усічення слова *biologique*, додамо також, що ця морфема походить від давньогрецького *βίος, bíos* («життя»), префікс, що часто служить для утворення наукових термінів [20]. Розглянуті словникові статті, що пояснюють слово *bio*, уможливають висновок, що немає однозначного підходу до лексичного та семантичного трактування одиниці *bio*, що підкреслює її неологічний статус.

При аналізі попередніх робіт, та у спостереженнях за значною кількістю і різноманіттям сполучень форманта *bio* з іншими словами, конкретизується поняття *bio* на сучасному етапі. З розвитком екологічної свідомості виникла потреба у лексемі, що передавала б характеристику «натуральний, екологічно чистий, без шкідливих синтетичних домішок, вирощений за допомогою біологічного сільського господарства». Окремої уваги заслуговує той факт, що у багатьох країнах, зокрема в Європейському Союзі існує законодавча база, що чітко визначає норми біологічного виробництва та вимоги до біологічної сільськогосподарської продукції. Відповідно до них слово *bio* набуває додаткових сем :

а) стосовно біологічного рослинництва (*les fruits bio, les légumes bio*) – без пестицидів та хімічних гербіцидів; без синтетичних добрив; без використання генно-модифікованого насіння;

б) стосовно біологічного тваринництва (*la viande bio, les œufs bio, le lait bio*) – без використання антибіотиків та гормонів росту; без використання штучних чи шкідливих харчових добавок до кормів; з дотриманням норм стосовно площі для утримання тварин (без перенаселення); з дотриманням природних ритмів

в) стосовно переробки (*le pain bio, le vin bio, les cosmétiques bio*) – без хімічних барвників, штучних ароматизаторів, синтетичних добавок; без консервантів.

Більшість неологізмів, що мають своєму складі формант *bio-*, як конститутивний елемент, позначають нові поняття, що пов'язані із розвитком екологічної свідомості. Балота Е. Г. зазначає, що у сфері екології формант *bio* має фактично два різних значення, передусім «натуральний, біологічно та екологічно чистий, без шкідливих додатків». Виділився також новий словотвірний варіант елементу *bio-*, що номінує біотехнологію та її галузі. Оскільки формант *bio-* займає проміжне положення між лексемою та афіксом, тобто виконує функцію словотвірного елемента з високим ступенем типізації значення та серійності, можна говорити про нього, як про афіксоїд чи напівافیкс. Найчастіше він розміщений препозитивно: *biodégradable, biorestauration, bioéthanol, biopolitique, biodéchet, bio-éthique, biocarburant, biocoop, bio-contrôle*.

Здебільшого дані неологізми є іменниками, проте серед них налічуються і такі, що мають подвійний граматичний статус, вживаються як іменник та як прикметник : «...substances chimiques connues pour des usages divers: utilisation phytosanitaire, usage sanitaire et *biocide* en élevage, usage apicole» (*Le Figaro*, 17 novembre 2014; «...dans le collimateur des autorités de Bruxelles *les biocides* à usage domestique» (*Le Figaro*, 6 août 2001). Варто зазначити, що приєднання афіксоїда *bio-* до словотвірної основи може здійснюватись: написанням через дефіс (*l'utilisation de combustibles propres tels que le bio-gaz* (*Le monde*, 12 novembre 2014) ; злитно (*en partie à cause du boom du biogaz soutenu par les écologistes le monde* 22 avril 2014); окремо (*les bases du bio habitat* (*site maison-ecologie.over-blog.org*) ; в лапках (*la matière enfouie produit du « biogaz*», lequel devrait générer près d'un mégawatt d'électricité. *Le Monde* 18.03.2015). Подібні приклади підкреслюють нестабільне використання та орфографію термінів, а відтак їх неологічний статус.

Постпозитивне розміщення спостерігаємо лише у слові *bobio*, що утворене за допомогою телескопії : «*Marché des Batignolles moins fashion mais tout aussi bobio que son pendant rive gauche...*» (*Le Figaro*, 13 mars 2009). Термін утворений на основі слова *bobo* (*bourgeois-bohème*), що має пейоративний відтінок, де друга частина замінюється на *bio*, наголошуючи на прихильність до біологічного харчування. У першому випадку неологізм вживається у якості прикметника, його синтаксична роль означення у реченні підкреслена сурядністю з іншим означенням (*fashion*) а також порівняльним зворотом *aussi ... que*. У медійних дискурсах фреквентативним є його вживання у якості іменника : «*La capitale allemande aime jouer l'écologie, la bio, voire la bobio*» (*L'Express*, 9 décembre 2009).

Спробуємо уточнити смисли, що проявляються у застосуванні даного терміну в контексті. Часто з негативним відтінком мається на увазі буржуазна претензійність стосовно вибору біологічних продуктів, часто така, що не має вагомих підстав, модна, але непродумана, нешира, вдавана : «*En deux ans et demi, ils ont fidélisé une soixantaine de clients: «On n'a pas un public de «bobio». Ce sont beaucoup de personnes âgées.*» (*Sud Ouest*, 15 novembre 2014). У контекстах є випадки вживання, де до цих смислів додається конотація невинувато високої ціни: «*Pour manger bio, il a des tas de solutions alternatives aux magasins bobio type Naturalia... Les AMAP, les petits producteurs, les marchés...*» (*Libération*, 17 juin 2011). У подібних випадках можна говорити про контекстну енантіосемію, наприклад : *un public de «bobio»/des personnes âgées натякає*, що серед цієї публіки багато молодих людей; *aux magasins bobio /les AMAP, les petits producteurs, les marchés* підкреслює, що окрім модних магазинів, що мають зайві витрати на рекламу та маркетинг, існують інші, часто ефективніші способи покупки, чи навіть прямого контакту з виробником. Як бачимо, у семантиці терміну закладено широкі можливості для різноманітних конотативних нюансів, зокрема таких, що когнітивно сприймаються як негативні. Проте трапляються і вживання у пози-

тивному значенні, коли автор має бажання наголосити, що виробник застосовує натуральні матеріали: «Piocher du côté des jeunes créateurs bobio : les pulls et la lingerie Shifumi» (Le Figaro Madame, 19 décembre 2011).

Розглянемо детальніше випадки вживання неологізму bio як автономних слів: іменників та прикметників.

В якості іменника основне його значення – біологічні продукти харчування, продукти, що вирощуються у біологічному сільському господарстві. Здебільшого значення має позитивний відтінок, пов'язаний з природними методами ведення господарства : l'eau sauvée par le bio? (2 JUIN 2011 Libération), ancien éleveur de blanc bleu reconverti dans le bio (16 mars 2015); Le bio comme le « fait maison » sont deux alternatives à la cosmétique traditionnelle (Le Monde, 1 décembre 2014) ; продукт, що виробляється в рамках концепції тривалого розвитку (Une société centenaire qui, après avoir pris le virage du bio, accueille des salariés en situation de handicap (Le Monde, 4 novembre 2014).

Проте, залежно від контексту, слово може мати різноманітні конотації, наприклад : дороге харчування для багатих (le bio à la cantine, c'est pour les riches? 30 MAI 2011 Libération) ; модні продукти для претензійних споживачів, хіппі (cultiver du bio, un truc pour les hippies? 21 JUIN 2011 Libération) ; продукт, що потребує підтримки та популяризації (agir pour le développement du bio.) ; продукт, котрий використовується щоб відвернути увагу від шкідливих складників (Du bio pour mieux faire passer le fast-food, Le Figaro 14 septembre 2013) ; продукт, що вимагає значних затрат, не окуповується (Mineuse du poireau : le bio marche-t-il ? (le Figaro, 8 février 2015) ; Pour certains lycéens en école d'agriculture, le bio est inutile, pour d'autres il est invendable, en tout cas, il ne séduit pas ces futurs agriculteurs (Libération 12 MAI 2011).

В якості означення вживання лексеми bio є найчисельнішим у засобах масової інформації, в комбінації з найрізноманітнішими словами. Здебільшого це стосується семантичного поля харчування (légumes bio, fruits bio, œufs bio, aliments bio, épicerie bio, marché bio, vin bio, jus de pomme bio, repas bio, cuisine bio, soupe bio, alimentation bio); сільського господарства (maraîchage bio, vignes bio, élevage bio, agriculteur agréementé bio, exploitation bio) ; рідше стосовно одягу, косметики (lingerie bio, beauté bio, coton bio, shopping bio, vernis bio). Зазначимо, що bio не має показника числа та роду, є незмінюваним (radis roses bio, cadeaux green et bio, eaux florales bio). Коли bio займає проміжне положення між іменником та прикметником, його застосовують в синтаксичній функції означення, що відіграє роль атрибутивного компоненту у словосполученнях. В даному випадку термін поєднує в собі значення предметності і якості водночас.

Серед конотативних значень, можна зустріти такі : продукт, що погано продавався, проте завдяки рекламі став популярним (Cette démocratisation spectaculaire a permis aux acteurs historiques de sortir de leurs mornes corners bio : Gerblé, première marque française, assure avoir touché plus d'un million de nouveaux foyers en quatre ans avec ses produits sans gluten. (Le Monde, 5 octobre 2014); продукт швидкого харчування, котрий виробник намагається зробити кориснішим для споживача (Les Danois y vont même pour la gastronomie, qui va du hot-dog bio – une spécialité locale qu'on déguste avec plein de garnitures – jusqu'à la haute cuisine danoise, en plein renouveau (Le Monde 14.11.2014). Bio використовується також у словосполученнях з використанням мовної гри, що дозволяє відобразити несподівані асоціативні можливості та експресивізувати висловлення. У реченні «Stella McCartney, bio à porter» (Le Monde, 08.03.201) є натяк на вислів prêt-à-porter, котрий підказує читачу, що мова йтиме про Стеллу Маккартні як про дизайнера одягу, пошиття якого не шкодить природі. Як бачимо у наступному реченні є детальніше пояснення, котре уточнює красномовний заголовок : La styliste britannique issue d'une famille végétarienne revendique une mode «écologiquement correcte» où cuirs et fouritures sont bannis. В такому випадку також можемо говорити про мовну економію, котра досягається у подібних словосполученнях за допомогою мовної гри.

У підсумку слід зазначити, що формант bio є продуктивним дериваційним елементом у сучасному екологічному дискурсі. Він утворює широкі словотворчі ряди. У таких випадках він найчастіше вживається як препозитивний афіксод. Поряд із цим лексема є повноцінною одиницею, що може вживатися як іменник у функції підмета чи додатка, а також у якості означення. Тексти екологічного дискурсу засвідчують наймасовіше вживання лексеми саме в ролі окремої одиниці. Разом із узагальненими значеннями натуральності, нешкідливості, лексема здатна відображати чисельні конотативні відтінки, що говорять про її семантичну та віртуальну перспективу.

З увагою на високу частотність вживання форманта bio у масмедійних текстах, дослідження можна використовувати для ширшого аналізу екологічного дискурсу, а також в укладенні спецкурсів для вивчення французької мови галузі екології або галузевого перекладу.

Література:

1. Розмаріца І. О. Лінгвокогнітивні особливості комунікації у сфері екології (на матеріалі сучасної англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / І. О. Розмаріца – Київ, 2004. – 20 с.
2. Гудзь Н. О. Екологічний дискурс в лінгвістичних описах / Н. О. Гудзь. // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – 2013. – № 118. – С. 202–206.
3. Коротич К. В. Комунікативні стратегії і тактики екологічного дискурсу / К. В. Коротич. // *Ucrainica IV : Soucasna ukrajinstika. Problemy jazyka, literatury a kultury : sbornik vedeckych clanku z mezinarodni konference V. Olomoucke sympozium ukrajinstu stredni a vychodni Evropy.* – 2010. – № 100. – С. 60–63.
4. Рогожнікова І. Н. Экологический дискурс: к проблеме определения лингвокультурологических параметров и типов текстов (на материале немецкого языка) / И. Н. Рогожнікова. // Текст и дискурс: традиционный и когнитивно-функциональный аспекты исследования. Сборник научных трудов. – 2002. – С. 140–144.
5. Цьмух О. П. Лексикографічна та дискурсивна вербалізація концепту ENVIRONMENT / О. П. Цьмух // Наукові записки. Серія Філологічна. – Острог. – 2013. – № 34. – С. 256–258.
6. Стилiстичні засоби як аргументативні прийоми в англomовному екологічному дискурсі (на матеріалі документальних фільмів) / О. В. Бабире // Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. – К. : Логос, 2011. – С. 51–56.
7. Руденко Н. С. Екологічна лексика як об'єкт перекладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / Н. С. Руденко – Херсон, 2011. – 22 с.
8. Колошьян В. В. Лексико-стилистическая характеристика французских публицистических текстов экологической тематики (переводческий аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / В. В. Колошьян – Москва, 2007. – 25 с.
9. Ломинина З. И. Прагматика в экологии: коннотации в немецкой и русской экологической лексике [Электронный ресурс] / З. И. Ломинина // Матеріали конференції з германістики. Кубань. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/philosophy-and-philology/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today/3570-lominina-zi>
10. Балюта Е. Г. Нова лексика та фразеологія англійської мови сфери охорони довкілля: структурно-семантичні та функціональні параметри : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Е. Г. Балюта – Одеса, 2007. – 17 с.
11. Зацний Ю. А. Сучасний англomовний світ і збагачення словникового складу / Ю. А. Зацний. – Львів : ПАІС, 2007. – 228 с.

12. Кечеджі О. В. Особливості творення афіксальних неологізмів сфери екології у сучасній англійській мові / О. В. Кечеджі // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – 2011. – № 24 (63). – С. 49–55.
13. Бабюк В. А. Радіоекологічна термінологія сучасної французької мови: структура, семантика, функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.05 «Романські мови» / В. А. Бабюк. – Київ, 2008.
14. Steciag M. Environmental Discourse in Public Debate in Poland: Relativization, Exclusion and Acceptance / M. Steciag // Language and Ecology. – V. 3. – № 2. – 2010. – P. 1–16.
15. Новицька Ю. С. Лінгвопрагматика неологізмів сфери екології у сучасній французькій мові / Ю. С. Новицька. // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : Видавець Лисенко В. Ф. – 2015. – № 137. – С. 146–149.
16. Онлайн-словник Larousse [Електронний ресурс] – Режим доступу до : <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/bio/9380?q=bio#381761>
17. Онлайн-словник L'internaute [Електронний ресурс] – Режим доступу до : <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/bio/>
18. Онлайн-словник Le Dictionnaire [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.le-dictionnaire.com/>
19. Онлайн-словник Le Trésor de la Langue Française informatisé [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://atilf.atilf.fr/dendien/scripts/tlfiv5/saveragass.exe?82;s=3125127765;r=1;>
20. Онлайн-словник Wiktionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://fr.wiktionary.org/wiki/bio->

УДК 81'367.625:821.161.2-09

О. П. Огринчук,

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ

ДІСЛІВНІ ПОВТОРИ ЯК СТИЛЕТВІРНИЙ КОМПОНЕНТ У ВІРШОВИХ ТЕКСТАХ М. БАЖАНА ТА І. ДРАЧА

У статті розглянуто особливості індивідуальних стилів М. Бажана та І. Драча на основі аналізу поезій. Докладний аналіз текстів дає змогу виявити мовно-виражальні засоби, за допомогою яких поети освоюють дійсність. Аналізуючи художні тексти, ми акцентуємо увагу на кожному компоненті, який реалізується лише у відношенні до інших елементів і до структури цілого усього тексту. Визначено функціональне навантаження мовних одиниць різних рівнів. На особливу увагу заслуговують дієслова з великим експресивним потенціалом. Вони посилюють дієвість висловлення, уможливають нове сприйняття, забезпечують емоційний аспект тощо.

Ключові слова: *поетика, дієслово, повтор, ідіостиль.*

ГЛАГОЛЬНЫЕ ПОВТОРЫ КАК СТИЛЕОБРАЗУЮЩИЙ КОМПОНЕНТ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ Н. БАЖАНА И И. ДРАЧА

В статье рассмотрены особенности индивидуальных стилей Н. Бажана и И. Драча на основе анализа стихов. Подробный анализ текстов позволяет выявить художественно-выразительные средства, с помощью которых поэты осваивают действительность.

Анализируя художественные тексты, мы акцентируем внимание на каждом компоненте, который реализуется только в отношении к другим элементам и к структуре целого всего текста. Определена функциональная нагрузка языковых единиц разных уровней. Особого внимания заслуживают глаголы с большим экспрессивным потенциалом. Они усиливают действенность высказывания, делают новое восприятие, обеспечивают эмоциональный аспект и тому подобное.

Ключевые слова: *поэтика, глагол, повтор, идиостиль.*

THE VERBAL REPETITIONS AS A STYLE FORMING COMPONENT IN THE CREATIONS OF M. BAZHAN AND I. DRACH

The present article examines peculiarities of individual styles of M. Bazhan and I. Drach on basis of poetry analysis. Detailed analysis of texts gives an opportunity to determine language-and-expressive means with the help of which poets master reality.

When analyzing poetic texts, we emphasize every component which is realized only in relation to other elements and to the structure of the whole text. It was determined functional yield of linguistic units of different levels. Verbs with great expressive potential deserve special attention. They intensify the efficiency of an expression, make a new perception possible, provide emotional aspect, etc.. In a poetic text verbal reiterations serve as language-artistic means of individual author's aesthetic mastering of reality. They are that semantically significant element which takes part in formation of a text content structure, the means of intensification, expressive highlighting, expression of intensification of a dynamic sign. It was observed the specifics of verb forms as the ways of expression of expression and verbal reiterations as a style-forming component in two poetic texts of M. Bazhan and I. Drach – «The Call» and «The Kyivan Sky».

Decoding of poetic texts «The Call» of M. Bazhan and «The Kyivan Sky» of I. Drach confirms that they may be considered as organized integral poetic systems built under own laws. The analysis of verbal reiterations, intensified by others, the specifics of their use gives an opportunity to trace, as writers, using these or that stylistic means, reach expressive tension and dynamism, build a compositional story line which in the aggregate determines a writer's individual style.

Key words: *poetics, verb, repetition, idiostyle.*

Повне розуміння художнього тексту – досить непростий процес. Об'єктивна інтерпретація його можлива лише з урахуванням як усіх позамовних факторів, так і всіх видів закладеної в ньому інформації – змістово-фактуальної, яка нерідко «лежить на поверхні» або служить поштовхом до більш широких узагальнень, змістово-концептуальної, яка часто стосується конкретних фактів, та підтекстової, що передбачає засвоєння всіх тих знань, якими володіє чи на які натякає автор [2, с. 27–29].

Відповідно і лінгвістичний аналіз включає декілька етапів (рівнів). На першому зазвичай досягається загальне уявлення про текст, на другому читач намагається зрозуміти ідейне спрямування твору, а от третій і четвертий рівні передбачають докладний аналіз тексту, в тому числі й мовно-виражальних засобів у ньому.

Мета статті – з'ясувати особливості індивідуальних стилів М. Бажана та І. Драча, проаналізувати мовно-виражальні засоби, визначити роль дієслівних повторів як стилетвірного компонента.

Аналізуючи художній текст, слід пам'ятати, що кожен із його компонентів «реалізується лише у відношенні до інших елементів і до структурного цілого усього тексту» [4, с. 11], а отже, розглядати його з урахуванням виражальних функцій мовних одиниць різних рівнів.